

Woorden zonder muziek

Een leven in de muziek

Philip Glass (Words Without Music). Vertaling van Catalien en Willem van Paassen. Hollands Diep, 444 blz.

Door Arie Jaap Warnaar

De autobiografie verscheen in 2015 bijna 30 jaar na *Music by Philip Glass* van Robert Jones. Het laatste boek is technischer over de drie Opera's van Glass, die komen in zijn nieuwe boek minder dominant voor. Zijn familie en omzwervingen door de wereld komen ruim aan bod en vooral zijn relatie met geld. Regelmatig wordt uitgelegd hoe armoedig hij het had tot ongeveer zijn 40ste, maar zie daar met 32 jaar kocht hij een stuk land en huizen erop op Cap Breton aan de oostkust van Canada, dus dat geldgebrek behoeft een korreltje zout maar onderstreept misschien de behoeftige eenzame kunstenaar.

Fijn om te lezen is de discipline die hij zich oplegt tijdens zijn studie op Juilliard met het componeren. Drie uur per dag geeft hij de muze de tijd om hem te bezoeken, de andere uren zijn nodig om geld te verdienen en vooral veel andere kunst te zien en kunstenaars te ontmoeten. Een inspirerend idee om te zien dat je geen slaaf van je talent hoeft te zijn, je kunt het beest temmen.

Zijn vormende jaren met literatuur, kunst bezoeken en opleiding worden afgerond met 2 jaren studie bij Nadia Boulanger in Parijs. Daar leert hij composities schrijven en het leerproces is gemakkelijk om te lezen.

De biografie toont ook zijn nieuwsgierigheid, hij ontmoet veel mensen en leert veel in samenwerking. Het boek is een opsomming van interessante mensen, die meestal ook laten blijken hoe goed ze Philip vinden. Hij geeft een interessante beschrijving van het open en gesloten systeem in zijn muziek. Het gesloten systeem vergelijkt hij met een tafel waar glazen op gezet worden totdat de tafel vol is, bij open wordt er dan een nieuwe tafel aangeschoven, zoals bij *Music in Similar Motion*.

Door zijn samenwerking met musici, technici (hij is zelf een all round klusser) producers, film regisseurs ontstaat een goed beeld van de originaliteit van Glass. Hij verandert de filmmuziek en de opera vooral doordat hij technisch goed weet hoe muziek, beeld, beweging en tekst als vier elementen samen het stuk maken. Bij film wil hij niet dat beeld en muziek plat op elkaar liggen, want dan blijft er geen ruimte over voor de kijker die een plek voor zichzelf kan verzinnen. In reclame en propaganda gebeurt dat natuurlijk expres, geen ruimte open laten, geen vragen laten opkomen.

De strategie van de kunst werkt zo: wanneer je naar muziek luistert en tegelijkertijd naar beeld kijkt maak je metaforisch een reis naar het beeld. Tijdens de reis vormt de toeschouwer een relatie met de muziek en het beeld. Van de toeschouwers wordt verwacht dat ze iets verzinnen, intellectuele arbeid verrichten.

Emotioneel is de biografie zo plat als een Amerikaans dubbeltje. De scheiding van zijn eerste liefde met 2 kinderen en de start van een nieuwe relatie staat in twee alinea's, en dat was het. Van de mens word je niet wijzer maar van de componist kun je er veel uit leren.